

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PLUOŠTINIŲ KANAPIŲ ĮSTATYMO NR. XII-336 2, 3 IR 4
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-429 IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS PLUOŠTINIŲ KANAPIŲ ĮSTATYMO NR. XII-336 2 IR 4 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3195“ PROJEKTO
(TAP NR. 19-937; TAIS NR. 19-4710(2))**

2019-06-17 Nr. NV-1697

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija.

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl Seimo narių Virginijos Vingrienės, Petro Čimbaro pateikto Įstatymo projekto Nr. XIIP-429 ir Seimo narių Mykolo Majausko, Kazio Starkevičiaus pateikto Įstatymo projekto Nr. XIIP-3195.

Įstatymo projektu Nr. XIIP-429 siūloma pakeisti pluoštinės kanapės apibrėžimą neapribojant jos auginimo tik sėkloms ir pluoštui, įvardijant produktų grupes, išskyrus bet kokio pavidalo psichoaktyviosios medžiagos tetrahidrokanabinolio (THC) gavybą, ir pluoštinės kanapės dalis iš, kurių galima gaminti pluoštinių kanapių produktus. Numatyti išimtį, leidžiančią auginti pluoštines kanapes mokslo selekcijos tikslais ne tik atviraime grunte, bet tik oficialiai patvirtintoms mokslo tyrimų institucijoms, vadovaujantis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintomis taisyklėmis. Patikslinti dabartinius apibrėžimus ir pakoreguoti dokumento techniką, sudarančius prielaidas klaidingam pluoštinių kanapių produktų traktavimui.

Įstatymo projektu Nr. XIIP-3195 siūloma į Pluoštinių kanapių įstatymą įtraukti papildomas pluoštinių kanapių produktų ir pluoštinių kanapių gaminių sąvokas ir apibrėžimus, kurie išplės kanapių kaip žaliavos panaudojimo ir nepsichoaktyvių jų gaminių tiekimo rinkai galimybes.

3. Dabartinė situacija:

- šiuo metu Pluoštinių kanapių įstatyme pluoštinių kanapių naudojimas apibrėžiamas vadovaujantis 1961 m. pasirašyta tarptautine narkotinių medžiagų konvencija. Esamas pluoštinių kanapių apibrėžimas riboja pluoštinių kanapių produkciją tik pluoštu ir sėklomis, taip pat jų auginimą sodininkystei (agrotechniniais ir fitosanitariniais tikslais) ir neatitinka šiandienos išsiplėtusio produktų panaudojimo spektro galimybėms aktualijų. Ribojama galimybė mokslo ir medicinos tikslais panaudoti vertingos *nepsichoaktyvios medžiagos kanabidiolio (CBD)* ekstraktus, ribojama mokslinių eksperimentų galimybė eksperimentuojant su šiuo augalu uždaroje patalpoje ir vykdant *in vitro* dauginimą;
- šiuo metu kanapių aliejus (išskyrus kanapių sėklų aliejų), kanapių ekstraktai ir tinktūros yra įtrauktos į I-ąją narkotinių ir psichotropinių medžiagų (NPM) sąrašą. Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymas (NPMKĮ) draudžia į I-ąją NPM sąrašą įtrauktas medžiagas vartoti sveikatos priežiūros tikslams. Be Vyriausybės nustatyta tvarka išduoto leidimo draudžiama įsigyti, laikyti, gabenti Lietuvos Respublikos teritorijoje, gaminti, perdirbti, importuoti, eksportuoti, naudoti moksliniams tyrimams į I-ąją NPM sąrašą įtrauktas medžiagas;
- NPMKĮ nurodoma, kad jis nėra taikomas Pluoštinių kanapių įstatymu reglamentuojamoms pluoštinėms kanapėms. Pagal galiojančius teisės aktus, tiekti rinkai galima tik žaliavines ar mirkytas kanapes, šiaudelius, sėjai neskirtas pluoštinių kanapių sėklas ir šių sėklų produktus ir sėjai skirtas pluoštinių kanapių sėklas. Kanapių aliejai, ekstraktai ir tinktūros neįeina į šį sąrašą, taigi yra reglamentuojami NPMKĮ, ir yra draudžiami net ir medicininiais tikslais;

- šiuo metu Lietuvoje tik atvirame grunte leidžiamoms auginti pluoštinėms kanapėms taikomas maksimalaus leistino psichotropine medžiaga laikomo THC kiekio reikalavimas – ne daugiau kaip 0,2 proc. išdžiovintoje medžiagoje. Pluoštinių kanapių auginimo priežiūros ir pluoštinių kanapių produktų tiekimo rinkai kontrolės tvarka nustatyta žemės ūkio ministro 2013 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 3D-867.

4. Projekto esmė – siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektų Nr. XIIIIP-429 ir Nr. XIIIIP-3195 tikslams – sudaryti galimybę perdirbti visas pluoštinių kanapių dalis bei leisti rinkai tiekti ne vien tik pluoštą ir sėklas ar šių sėklų produktus, bet ir iš kitų pluoštinių kanapių dalių gautus produktus, **tačiau siūlant Seimui tobulinti šiuos Įstatymų projektus ir juos sujungti**. Siekiant, kad teikiamos Pluoštinių kanapių įstatymo pakeitimo nuostatos būtų įgyvendinamos, siūloma pakeisti ir kitas šio Įstatymo nuostatas. Taip pat siūloma pakeisti ir kitas su vertinamais Įstatymų projektais netiesiogiai susijusias Pluoštinių kanapių įstatymo nuostatas.

Esminiai siūlymai dėl Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-429 tobulinimo:

- siūloma apibrėžti galutiniam vartojimui skirtus pluoštinių kanapių perdirbimo produktus – papildyti sąvoka „Pluoštinių kanapių gaminiai“, išdėstant ją taip: „Pluoštinių kanapių gaminiai - galutiniam vartojimui skirti iš pluoštinių kanapių produktų pagaminti maisto gaminiai, pašarai, kosmetika ir kiti gaminiai, taip pat pluoštinių kanapių produktų turintys gaminiai“. Sąvoką „Pluoštinių kanapių produktai“ siūloma išdėstyti taip: „Pluoštinių kanapių produktai - žaliavinės ar mirkytos kanapės, ar jų dalys“;
- siūloma 2 str. nuostatą leisti auginti pluoštines kanapes moksliniais eksperimentiniais ir selekciniais tikslais oficialiai patvirtintų mokslo tyrimų institucijų uždaruose gruntuose ar laboratorijose išdėstyti atskira dalimi;
- patikslinti 3 str. nuostatą, Pluoštinių kanapių įstatymo 4 str. 1 dalį išdėstant taip: „1. Tiekti rinkai galima tik šio įstatymo reglamentuojamų pluoštinių kanapių produktus ir jų gaminius“.

Esminiai siūlymai dėl Įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3195 tobulinimo:

- patikslinti 1 str. 1 d. nuostatą, Pluoštinių kanapių gaminių sąvoką išdėstant taip: „Pluoštinių kanapių gaminiai - galutiniam vartojimui skirti iš pluoštinių kanapių produktų pagaminti maisto gaminiai, pašarai, kosmetika ir kiti gaminiai, taip pat pluoštinių kanapių produktų turintys gaminiai“;
- patikslinti 1 str. 3 d. nuostatą, Pluoštinių kanapių produktų sąvoką išdėstant taip: „Pluoštinių kanapių produktai - žaliavinės ar mirkytos kanapės, ar jų dalys“;
- patikslinti 2 str. 1 d. nuostatą, Pluoštinių kanapių įstatymo 4 str. 1 dalį išdėstant taip: „1. Tiekti rinkai galima tik šio įstatymo reglamentuojamų pluoštinių kanapių produktus ir jų gaminius“.
- **atsisakyti** 2 str. 2 d. nuostatos nustatyti **bendrą maksimalų leistiną 0,2 proc. THC kiekį visuose pluoštinių kanapių gaminiuose**, kadangi ši riba nėra įrodymais pagrįsta kaip nekelianti rizikos visuomenės sveikatai, ir šimtais kartų viršytų kai kuriose kitose šalyse nustatytus didžiausius leistinus THC kiekius maisto gaminiuose.

Taip pat, vadovaujantis 2019-03-14 Seime priimtu sprendimu, siūloma sujungti Įstatymo projektus Nr. XIIIIP-429 ir Nr. XIIIIP-3195, kadangi jais siekiama tų pačių tikslų – praplėsti pluoštinių kanapių panaudojimo galimybes, o sujungus į bendrą projektą – papildyti atitinkamomis nuostatomis, numatant, kad Įstatymas turi būti keičiamas atsižvelgiant į šiuos pasiūlymus:

- patikslinti Įstatymą įtvirtinant nuostatą, kad jis turėtų reglamentuoti ne vien tik pluoštinių kanapių produktų ir gaminių tiekimą rinkai, bet ir gamybą;
- aiškiai apibrėžti pluoštinių kanapių auginimo paskirtį ir tikslą Įstatyme įtvirtinant nuostatą, kad jas galima auginti pluoštinių kanapių produktų ir gaminių gamybai;
- atsižvelgiant į ES reglamentų nuostatas, patikslinti Įstatymą numatant, kad sąvoka „Pluoštinių kanapių tiekimas rinkai“ apima ir pluoštinių kanapių produktų ar gaminių laikymą pardavimui;

- siekiant sumažinti administracinę naštą pluoštinių kanapių augintojams, pakeisti reikalavimą Valstybinei augalininkystės tarnybai dėl kontrolės vykdymo nustatant jai kasmet tikrinti ne mažiau kaip 30 proc. deklaruotų pluoštinių kanapių plotų;
- nurodyti Įstatyme atsakingas institucijas (atitinkamai Valstybinę augalininkystės tarnybą bei Nacionalinį maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutą), kurios išduoda pažymas ir laboratorinių tyrimų protokolus apie THC kiekį kanapėse ir iš jų pagamintuose gaminiuose;
- nurodyti Įstatyme pluoštinių kanapių auginimo, pluoštinių kanapių produktų ir gaminių tiekimo rinkai, importo kontrolės institucijas (Valstybinę augalininkystės tarnybą, Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą, Muitinės departamentą, VšĮ Kaimo verslo ir rinkos plėtros agentūrą, Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą, Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą);
- siūlyti Įstatymo priėmimo terminą numatyti atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektas turi būti teisės aktų nustatyta tvarka notifikuojamas Europos Komisijai ir valstybėms narėms, kadangi Įstatymas turės įtakos laisvam gaminių judėjimui. Priklausomai nuo pateiktų pastabų ar išsamios nuomonės, Įstatymo priėmimo terminas turi būti ne trumpesnis nei 3 arba 6 mėn. nuo tos dienos, kai Europos Komisija gauna notifikavimo pranešimą;
- Įstatymo įsigaliojimo datą nustatyti atsižvelgiant į Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 str. 4 d. ir tai, kad ūkio subjektai turės prisitaikyti prie keičiamo reglamentavimo, o kontrolės institucijos turės tinkamai pasirengti rinkos priežiūrai bei šių gaminių kokybei ir saugumui užtikrinti.

5. Derinimas:

- **suderinta** su Europos teisės departamentu, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu, Nacionaliniu maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutu, Valstybine augalininkystės tarnyba, Policijos departamentu, Muitinės departamentu, Valstybine vaistų kontrolės tarnyba, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba ir VšĮ Kaimo verslo ir rinkos plėtros agentūra. Įvertintos Lietuvos agrarinių ir miškų mokslo centro, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos pateiktos pastabos;
- 2019 m. gegužės 30 d. ŽŪM **organizavo tarpinstitucinį darbinį pasitarimą**, siekiant aptarti institucijų pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Pasitarime bendru sutarimu nutarta pritarti Įstatymo projekto Nr. XIIP-429 2 str. nuostatai leisti pluoštines kanapes moksliniais eksperimentiniais ir selekciniais tikslais auginti mokslo ir studijų institucijų bei mokslinių tyrimų institutų uždaruose gruntuose ar laboratorijose, kai taip auginamų kanapių išdžiovintoje medžiagoje THC yra ne daugiau kaip 0,2 proc., t. y. taikomas toks pats maksimalus leistinas THC kiekio reikalavimas kaip ir atviraime grunte auginamoms pluoštinėms kanapėms.
- **liko neatsižvelgta į:**
 - **Teisingumo ministerijos** pastabą įvertinti Projekto 3 punkto, kuriuo siūloma sujungti Įstatymo projektą Nr. XIIP-429 ir Įstatymo projektą Nr. XIIP-3195 ir juos sujungus papildyti Įstatymą atitinkamomis nuostatomis, reikalingumą motyvuojant tuo, kad pasiūlymai dėl įstatyminio reguliavimo tobulinimo turėtų būti teikiami įstatymo pavidalu. ŽŪM nuomone, siekiant, kad būtų tinkamai įgyvendintos Įstatymų projektais Nr. XIIP-429 ir Nr. XIIP-3195 siūlomos nuostatos, būtina papildyti Pluoštinių kanapių įstatymą naujomis nuostatomis ir pakeisti atitinkamas galiojančias nuostatas;
 - **Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos** siūlymą pakoreguoti Įstatymo 11¹ straipsnyje išvardintas kontrolės institucijas ir jų funkcijas, atsižvelgiant į numatomą Valstybinės augalininkystės tarnybos sujungimą su VMVT. ŽŪM pažymi, kad minėtų institucijų sujungimui dar nepritarė Seimas, todėl Projekte siūlomos šių institucijų funkcijos atskirtos;
 - **Nacionalinio visuomenės sveikatos centro** pastabą, kad Pluoštinių kanapių įstatymo nuostatos neturi būti taikomos kosmetikos gaminiams, kadangi šią sritį reglamentuoja

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1223/2009 dėl kosmetikos gaminių. Pagal šio reglamento nuostatas kosmetikos gaminiuose draudžiamos visos medžiagos, įtrauktos į 1961 m. bendrosios narkotinių medžiagų konvencijos I ir II sąrašus (kanapės, kanapių derva, kanapių ekstraktai ir tinktūros). ŽŪM vadovaujasi Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento pozicija, kad Įstatymo nuostatos turi būti taikomos ir kosmetikos gaminiams bei laikosi nuomonės, kad į minėtas nuostatas turės būti atsižvelgta sveikatos apsaugos ministro ir žemės ūkio ministro įsakymu tvirtinant didžiausius leistinus THC kiekius pluoštinių kanapių maisto gaminiuose, pašaruose ir kosmetikos gaminiuose;

- **Lietuvos pramonininkų konfederacijos, Lietuvos biotechnologų asociacijos ir Pluoštinių kultūrų augintojų asociacijos** siūlymus Įstatyme nustatyti maksimalią galimą 0,2 proc. psichoaktyvios medžiagos THC ribą ne tik augale, bet ir visuose jo gaminiuose ir produktuose, o ne deleguoti šią teisę rinką reguliuojančioms institucijoms. ŽŪM pažymi, kad 0,2 proc. THC riba nėra įrodymais pagrįsta kaip nekelianti rizikos visuomenės sveikatai ir šimtais kartų viršytų kai kuriose kitose šalyse nustatytus didžiausius leistinus THC kiekius maisto produktuose. THC kiekis gaminiuose gali sudaryti sąlygas atsirasti didesnės masės gaminiams, kurių sudėtyje esančio THC kiekio gali užtekti svaiginimuisi ir taip sukelti grėsmę narkomanijos plitimui. Didžiausi maksimalūs leistini THC kiekiai turėtų būti pagrįsti, saugūs, nesukeliantys grėsmės žmogaus sveikatai nustatomi priklausomai nuo gaminių grupės, išdėstyti atskirame sveikatos apsaugos ministro ir žemės ūkio ministro įsakymu tvirtinamame sąraše;
- **Kanapių augintojų, perdirbėjų ir verslo inovatorių asociacijos** siūlymą Projektą papildyti išlyga, kad maisto produktai, kurie yra pagaminti iš kanapių augalų dalių, kuriose negali būti CBD ir THC, turėtų būti vertinami ne kaip naujojo maisto produktai, o kanapių maisto gaminių patekimą į rinką turėtų reglamentuoti visiems maisto produktams galiojantys kokybės ir saugos reikalavimai, bet ne atskiras reglamentas, reikalaujantis privalomai nustatyti THC koncentracijos lygį. ŽŪM pažymi, kad Reglamentas (ES) Nr. 2015/2283 dėl naujų maisto produktų yra taikomas tiesiogiai ir nurodo, kokie maisto produktai ar jų komponentai yra laikomi naujuoju maistu, todėl netikslinga Įstatymą papildyti išlyga, kuri atkartotų reglamento reikalavimus. Bet kokie maisto gaminiai su kanabinoidais yra laikomi naujuoju maistu.
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė daug **tikslinamojo redakcinio pobūdžio** pastabų ir pasiūlymų (tarp jų esminė – dėl tikslingumo įvertinti galimybę Projektu pritarti Seimo narių teikiamų Įstatymų projektų tikslams, tačiau pasiūlyti šių projektų nesvarstyti, numatant kada Vyriausybė pati pateiktų atitinkamus Pluoštinių kanapių įstatymo pakeitimus).

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatomis – Projektas tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Vėluojama pateikti Vyriausybės išvadą Seimui 8 savaites.

7. Dalykinio vertinimo išvada: siūlome įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. birželio 15 d. išvadoje Nr. NV-1691 pateiktas pastabas. Atsižvelgiant į svarstomo klausimo aktualumą, siūlytina Projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt